

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Затверджено
на засіданні Приймальної комісії
Львівського національного
університету імені Івана Франка

03 2019 р.

Ректор

В. П. Мельник

03 2019 р.

**Програма
фахового вступного випробування**

для здобуття освітнього ступеня бакалавра:

Галузь 07 “Управління та адміністрування”; спеціальність 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”; освітня програма “Фінанси, банківська справа та страхування” (скорочений термін навчання) на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, магістра), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки)

Програма фахового вступного випробування для здобуття освітнього ступеня бакалавра: Галузь 07 “Управління та адміністрування”; спеціальність 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”; освітня програма “Фінанси, банківська справа та страхування” (скорочений термін навчання) на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, магістра), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки) затверджена на засідання Вченої ради економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 3 від 11 лютого 2019 року).

Голова Вченої ради
економічного факультету

“ 12 ” 02 2019 р.

Р. В. Михайлишин

Анотація

Особи, які здобули освітній ступінь бакалавра (магістра) чи ОКР спеціаліста за будь-якою спеціальністю і планують отримати ступінь бакалавра за спеціальністю “Фінанси, банківська справа і страхування” (скорочений термін навчання) повинні пройти фахове вступне випробування у формі тестування за поданими у програмі темами.

Метою фахового вступного випробування є виявити здатність вступників навчатись за спеціальністю “Фінанси, банківська справа та страхування”, рівень володіння ними базовими знаннями з основ економіки, менеджменту, маркетингу, підприємницької діяльності, фінансів тощо.

Для успішного опанування освітньої програми “Фінанси, банківська справа та страхування” вступники повинні володіти такими найпростішими економічними категоріями як “попит”, “пропозиція”, “економічне зростання”, “ВВП”, “податки”, “інфляція”, “менеджмент”, “маркетинг”, “підприємництво”, “фінанси”, “гроші” тощо.

Програма включає 14 тем: Тема 1. Економіка як наука; Тема 2. Загальні основи економіки; Тема 3. Форма виробництва та економічна система; Тема 4. Ринкова економіка; Тема 5. Ринковий механізм; Тема 6. Економічна роль держави; Тема 7. Економіка домогосподарства; Тема 8. Фірма як економічний суб’єкт; Тема 9. Менеджмент у підприємницькій діяльності; Тема 10. Маркетинг у підприємницькій діяльності; Тема 11. Національні рахунки; Тема 12. Економічне зростання. Сукупний попит і сукупна пропозиція; Тема 13. Макроекономічна нестабільність та її подолання; Тема 14. Вітчизняна економіка у світовому господарстві.

Наприкінці програми наведено перелік рекомендованої літератури, яку доцільно використовувати при підготовці до фахового вступного випробування.

Програма
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня бакалавра:

Галузь 07 “Управління та адміністрування”; спеціальність 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”; освітня програма “Фінанси, банківська справа та страхування” (скорочений термін навчання) на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, магістра), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки)

Тема 1. Економіка як наука

Зародження економічної науки. Предмет і об’єкт економічних досліджень. Потреби і ресурси. Економічні суб’єкти. Економічна наука та її складові. Макроекономіка і мікроекономіка. Функції економічної науки. Закони і категорії економічної науки.

Методи економічного дослідження. Економічне моделювання. Економічне сприйняття. Економічні показники. Позитивна і нормативна економіка. Економічна наука і економічна політика. Цілі економічної політики.

Історія економічної науки. Основні школи в економіці. Вклад українських учених у розвиток економічної науки.

Тема 2. Загальні основи економіки

Економічні потреби як основа мотивації діяльності людини. Класифікація і розвиток економічних потреб. Безмежність потреб.

Потреби та економічні інтереси. Класифікація і взаємодія економічних інтересів.

Економічні ресурси. Обмеженість ресурсів. Відтворювані і невідтворювані ресурси.

Процес виробництва. Праця. Засоби праці. Продукт. Технологічні способи виробництва. Економічне зростання. Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Закон спадної віддачі.

Тема 3. Форма виробництва та економічна система

Суть та генезис товарної форми виробництва. Натуральна форма виробництва. Причини виникнення і розвитку товарного виробництва та його види. Продукт виробництва як товар. Види цін та їхні функції.

Суть та функції грошей. Етапи їх еволюції. Функції грошей. Кількість грошей в обігу. Суть, структура та види грошових систем. Демонетизація золота.

Економічна система. Суть та механізми економічної системи. Типізація економічних систем. Власність, її об'єкти та суб'єкти. Права власності. Історичні типи, види і форми власності. Тенденції у розвитку відносин власності;

Командна економіка як економічна система та її неспроможність. Шляхи переходу до ринкової економіки.

Тема 4. Ринкова економіка

Ринкова економіка як економічна система. Основні принципи організації ринкової економіки. Моделі ринкової економіки. Модель кругопотоку ресурсів, продуктів і доходів у ринковій економіці.

Зміст, функції та види ринків. Суть та функції ринку. Види ринків. Ринок товарів і послуг. Ринки ресурсів. Ринок праці. Ринок природних ресурсів. Фінансові ринки. Кредитний ринок. Ринок цінних паперів. Інші сегменти національного ринку.

Інфраструктура ринкової економіки. Елементи інфраструктури товарного ринку. Товарна біржа. Фондова біржа. Біржа праці. Фінансові посередники. Банківська система. Небанківські фінансові інститути. Формування ринкової інфраструктури в Україні.

Ринкові структури та їхні ознаки. Типи ринкових структур. Досконала конкуренція. Ефективність ринкового середовища за досконалої конкуренції. Монополія та її різновиди. Поведінка монополії. Основні ознаки олігополії. Монополістична конкуренція. Показники рівня монополізації ринку. Антимонопольне законодавство.

Тема 5. Ринковий механізм

Попит і пропозиція та їх визначники. Попит і його види. Шкала і крива попиту. Закон попиту. Визначники попиту. Рух по кривій попиту та її переміщення. Пропозиція і її види. Шкала та крива пропозиції. Закон пропозиції. Визначники пропозиції. Рух по кривій пропозиції та її переміщення.

Сутність та дія ринкового механізму. Взаємодія попиту і пропозиції. Рівноважна ціна і кількість. Державне регулювання цін. Максимальні і мінімальні ціни.

Переваги і недоліки ринкового механізму. Розв'язання ринком основних проблем організації національної економіки. Слабини ринкового механізму. Необхідність державного регулювання економіки.

Тема 6. Економічна роль держави

Держава як економічний суб'єкт. Економічні функції держави. Забезпечення правової бази. Захист конкуренції і антимонопольна політика. Перерозподіл ресурсів.

Перерозподіл доходів. Державний сектор в економіці. Блага громадського вжитку. Державне регулювання економіки.

Державні фінанси. Фінансова система держави. Державний бюджет. Податки та їхні види. Видатки державного бюджету. Дефіцит державного бюджету. Державний борг. Крива Лафера.

Правові, адміністративні і економічні методи регулювання економіки. Напрями державного регулювання економіки. Економічні функції держави в перехідній економіці.

Тема 7. Економіка домогосподарства

Домогосподарство як економічний суб'єкт. Доходи домогосподарства у традиційній економіці. Матеріальне самозабезпечення сім'ї. Елементи традиційного господарства в Україні. Домогосподарство і його функції в ринковій економіці.

Принципи формування доходів у ринковій економіці. Функціональний розподіл доходів. Диференціація доходів домогосподарства. Крива Лоренца. Бідність і багатство.

Споживання домогосподарств. Чинники споживання. Особисті заощадження. Вибір заощадником активу. Економічна нерівність і політика соціального захисту населення.

Тема 8. Фірма як економічний суб'єкт

Підприємство як економічний суб'єкт. Види підприємств за розміром. Чинники, що визначають розміри підприємств. Управління підприємством. Організація виробництва. Виробнича і соціальна інфраструктура.

Організаційно-правові форми підприємств. Переваги і недоліки одноосібного володіння. Переваги і недоліки партнерства. Акціонерні товариства.

Господарська діяльність та господарський облік. Поняття на сутність господарського обліку. Види обліку. Мета, завдання та функції бухгалтерського обліку, принципи та вимоги до його ведення. Види діяльності, що відображаються в бухгалтерському обліку. Бухгалтерська фінансова звітність підприємств та її якісні характеристики. Облікова політика підприємства.

Підприємництво як особливий фактор виробництва. Підприємництво в економіці України. Капітал підприємства. Основний і оборотний капітал підприємства. Фізичне і моральне зношення основного капіталу. Амортизація.

Витрати і прибуток фірми. Класифікація витрат. Рівень (норма) прибутку.

Інноваційні процеси на підприємстві. Підприємницька діяльність. Функції підприємництва.

Тема 9. Менеджмент у підприємницькій діяльності

Поняття та значення менеджменту в умовах функціонування ринкової економіки. Рівні управління. Сфери менеджменту. Головні функції менеджменту: планування і ухвалення рішень, організування, мотивування і лідерство, контролювання.

Поняття організації та процес управління. Основні характеристики організації. Види організацій. Організація як відкрита система. Організація як юридична особа. Поняття середовища організації.

Планування як загальна функція менеджменту, її зміст та роль в управлінській діяльності. Процес планування. Бізнес-план.

Класифікація управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес ухвалення управлінських рішень. Моделі ухвалення управлінських рішень.

Поняття організаційної структури управління, її елементи. Класифікація організаційних структур управління. Лінійна структура управління: особливості, переваги і недоліки. Функціональна структура управління: особливості, переваги і недоліки. Основні види комбінованих організаційних структур управління: лінійно-функціональна, матрична, дивізійна, адаптивна, конгломератна, програмно-цільова та проектна.

Мотиви та мотивація. Поняття потреб. Первинні і вторинні потреби. Винагороди: внутрішні і зовнішні. Модель мотивації працівника через потреби.

Тема 10. Маркетинг у підприємницькій діяльності

Суть та роль маркетингу. Місце маркетингу в системі підприємництва. Організація маркетингу на підприємстві.

Роль маркетингового сегментування у підтримці управлінських рішень. Розробка та впровадження нового товару. Суть і критерії визначення нового товару.

Теоретичні засади ринкового ціноутворення. Основні теорії ціни. Особливості ринкових цін. Функції ринкових цін. Адміністративні ціни. Концепції цінової

еластичності. Роль інформації в механізмі ціноутворення. Маркетингові стратегії ціноутворення. Поняття цінової стратегії.

Суть процесу розподілу. Канали розподілу та їхні функції. Структура каналів розподілу. Маркетингові канали споживчих товарів і послуг. Маркетингові канали розподілу промислових товарів.

Роль та значення реклами. Суть реклами. Роль реклами, її функції та принципи. Види реклами. Роль комунікацій в управлінсько-збутовій діяльності. Структура управління збутом. Планування продажу. Зв'язки з громадськістю (PR).

Тема 11. Національні рахунки

Необхідність національного рахівництва. Система національних рахунків. Показники обсягу національного виробництва. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП.

Номінальний і реальний ВВП. Поточні і постійні ціни. Темпи приросту реального ВВП. Показники рівня зайнятості. Зайняті і безробітні. Рівень безробіття. Коефіцієнт участі в робочій силі.

Показники рівня цін. Індекс споживчих цін. Дефлятор ВВП.

Показники зовнішньоекономічної діяльності держави. Платіжний баланс та його статті.

Тема 12. Економічне зростання. Сукупний попит і сукупна пропозиція

Економічний потенціал суспільства. Виробництво національного продукту і його фактори. Показники використання основних факторів виробництва. Чинники, що визначають величину національного продукту країни.

Реалізація національного продукту. Сукупні видатки і їх складові. Сукупний попит. Крива сукупного попиту. Нецінові чинники сукупного попиту.

Сукупна пропозиція. Нецінові чинники сукупної пропозиції.

Макроекономічна рівновага. Збурення сукупного попиту і відновлення рівноваги. Збурення сукупної пропозиції і відновлення рівноваги.

Економічне зростання. Погляди на економічне зростання. Фактори економічного зростання. Типи економічного зростання.

Інвестиції і їх роль у економіці. Структура інвестування. Нестабільність інвестицій.

Економічний розвиток і його рівень. Економічне зростання у розвинутих країнах і країнах, що розвиваються. Особливості економічного розвитку України.

Тема 13. Макроекономічна нестабільність та її подолання

Основні прояви макроекономічної нестабільності. Економічні коливання. Фази ділового циклу. Причини економічних коливань.

Зайнятість і безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Причини безробіття. Соціально-економічні втрати від безробіття. Природна норма безробіття. Рівень безробіття в різних країнах.

Суть інфляції та її види. Соціально-економічні наслідки інфляції. Причини інфляції. Методи боротьби з інфляцією.

Можливості впливу держави на загальний стан економіки. Суть, завдання і види стабілізаційної політики.

Фіскальна політика та її основні знаряддя.

Суть монетарної (грошової) політики. Центральний банк і його функції. Знаряддя монетарної політики: норма резервування, облікова ставка, операції на відкритому ринку.

Особливості стабілізаційної політики в Україні.

Тема 14. Вітчизняна економіка у світовому господарстві

Потенціал та структура економіки України. Природно-ресурсний та трудовий потенціал вітчизняної економіки. Необхідність та перехід економіки України до ринку. Нинішня структура економіки. Паливно-енергетичні проблеми. Геополітичні інтереси України.

Економічні основи світового господарства. Суть та структура світового господарства. Інтернаціоналізація господарського життя. Зростання рівня відкритості національних економік. Глобальні проблеми сучасності. Міжнародне співробітництво у розв'язанні глобальних проблем.

Основні форми міжнародних економічних відносин. Зовнішня торгівля. Перспективи зовнішньої торгівлі України. Міжнародний рух капіталів. Транснаціональні корпорації та їх місце в економіці України. Міжнародна міграція робочої сили. Трудова міграція з України та її наслідки. Науково-технічне співробітництво країн та участь у ньому України. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Динаміка курсу гривні.

Міжнародна економічна інтеграція. Суть, передумови та завдання регіональної економічної інтеграції. Провідні міжнародні економічні об'єднання. Європейський союз. НАФТА. Перспективи інтеграції України в Європейський Союз.

Рекомендована література:

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2 кн. / [С.М. Панчишин, П.І. Островерх, І. В. Грабинська та ін.]; за ред. С. М. Панчишина, П.І. Островерха. – Кн. 1: Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка. – 3-тє вид., виправл. і доповн. – Львів: Априорі, 2017. – 567 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2 кн. / [С.М. Панчишин, П.І. Островерх, В.Б. Буняк та ін.]; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. – Кн. 2: Мікроекономіка. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – К.: Знання, 2014. – 390 с.
3. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка: Навч. посібник / [З. Г. Ватаманюк, О. З. Ватаманюк, Н. І. Гнатюк та ін.]; за ред. О.З. Ватаманюка. – Львів: Інтелект-Захід, 2011. – 656с.
4. Захарченко В. І. Економіка підприємства: практикум. Навч. посібник. / В.І. Захарченко, М. М. Меркулов, А. В. Ширяєва. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 144 с.
5. Майовець Є. Й. Маркетинг: теорія та методологія: навч. посібник / Є.Й. Майовець. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2013. – 310 с.
6. Фінанси: Підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: “Знання”, 2012. – 687 с.
7. Яцура В. В. Менеджмент: Навч. посібник / В. В. Яцура, О. П. Жук. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008.– 444 с.